

דרשת ז' אדר

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנת תשי"פ לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מכון מעדני מלך וויען

גליון אלף קנ"ב

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' ישעי' ב"ר ישראל ע"ה
פאללאק
נפטר י"ג אדר תשע"ז לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה.

אפשר לשמוע דרשת ז' אדר מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
#7 845-694-0000

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען
185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דרשת ז' אדר

יום ב' פרשת תצוה תשי"פ לפ"ק

דמצינו צמרים, כאשר זלזלה לדבר על משה צמה שפירש עלמנו מציתו, כתיב (צמדבר יז-ה) וירד ה' בעמוד ענן ויעמוד פתח האהל, ויקרא אהרן ומרים ויאחו שניהם, ויאמר שמעו נא דברי, אם יהיה נביאכם ה' צמראה אליו אתודע צחלוס אדבר צו, לא כן עבדי משה צכל ציתי נאמן הוא, פה אל פה אדבר צו ומראה ולא צחידות, ותמונת ה' יציט, ומדוע לא יראתם לדבר צעבדי צמשה. ויחר אף ה' צס וילך, והענן סר מעל האהל והנה מרים מצורעת כשג, ויפן אהרן אל מרים והנה מצורעת. ואיתא צגמרא (וצחים קא:) מרים מי הסגירה, אם תאמר משה הסגירה, משה זר הוא, ואין זר רואה את הנגעים. ואם תאמר אהרן הסגירה, אהרן קרוב הוא ואין קרוב רואה את הנגעים, אלא כבוד גדול חלק לה הקצ"ה למרים אותה שעה, אני כהן ואני מסגירה אני חולטה ואני פוטרה ע"כ. הרי להדיא שאלקיכם כהן הוא. ועל זה שאל האז מינא כי קצריה למשה צמאי טציל, והוכיח לו רצי אצו מקרא, כי טצילה

וימת שס משה עבד ה' צארך מצרים על פי ה' [צנשיקה], ויקצור אותו צגי צארך מואצ מול צית פעור, ולא ידע איש את קצורתו עד היום הזה (דצרים לד-יה). וצרש"י ויקצור אותו, הקדוש צרוך הוא צכצודו, רצי ישמעאל אומר הוא קצר את עלמנו וכו' ע"כ.

ובגמרא (סנהדרין לט.) אמר ליה ההוא מינא לרצי אצוה, אלקיכם כהן הוא דכתיב (שמות כה-ב) ויקחו לי תרומה, כי קצריה למשה צמאי טציל, וכי תימא צמיא, והכתיב (ישעיה מ-ב) מי מדד צשעלו מים. אמר ליה צנורא טציל, דכתיב (שם סו-טו) כי הנה ה' צאש יצא. ומי סלקא טצילותא צנורא, אמר ליה אדצרה עיקר טצילותא צנורא הוא דכתיב (צמדבר לא-כג) וכל אשר לא יצא צאש תעצירו צמים [דחיייה דחיייה, ודרש להו הכי כל מי שאינו יכול לצא צאש מפני שישרף תעצירו צמים] ע"כ.

ובאמת מה שאמר אלקיכם כהן הוא, נכחין המין לאמתות,

והנה צמוספות הקשו, למה לא קשיא ליה היאך נטמא, הא כהן אסור לטמא עצמו למת, ותייראו דישראל נקראו צנים למקום ע"כ. ומקשים הא כהן גדול אפילו לצנו אינו מטמא. וצ"ח צמהרש"א דמשה מת מצוה היה, וכמו שנאמר ולא ידע איש את קבורתו, וכהן גדול מטמא למת מצוה ע"כ.

צדיקים אינם מטמאים,

שבחיהם כבר נגעלו מכל טומאה

והנה צדקות חתם סופר (ו' אדר קנ: וצדמ"ח דרוש ית) כתב לצ"ח מה שאמרו צנורא טבל, כי לדיקים אינם מטמאים, כי כבר צחייהם נטבלו הם ונגעלו מכל גיעול ותיעוב, וכיון שהם נטבלו צחייהם בליצון והגעלה, שוב אין הנוגע ומתעסק בהם צמותם צעי טבילה צמים כי לא נטמא מנגיעותם. וידוע משה רבינו ע"ה נתקדש צענן, ויכסהו הענן ששת ימים (שמות כד-כו) למרק אכילה שצמעיו (יומא ד:), ואם כן נגעל ונטבל משה רבינו ע"ה צאש שצענן, ולא צעי הנוגע טבילה. והיינו דאמר ליה דטביל צנורא, לא קאי אהקב"ה, אלא משה רבינו כבר טבול צנורא מעיקרא ולא טימא כלל ע"כ.

וביאורו הוא, כי טומאה לא חל על המת רק כאשר נשאר חומר צר מתועב ומלוכלך, אז נאחו

צאש מטרה כמו טבילה צמי מקוה, ועוד עדיפא מיניה צמעלתו, ורק כאשר לא יוכל לצוה צאש, אז תצירו צמים.

וביאורו הוא, כי דבר המקבל טומאה לא יוכל לטהר הטמא, כי תיכף צנוגעו צו נעשה טמא, ואין טומאה יכולה לטהר טומאה, אך מי מקוה מחוצרין צקרקע לא מקבל טומאה ולכן יוכל לטהר. וכמו שנאמר (ויקרא יא-לו) אך מעין וצור מקוה מים יהיה טהור, וצ"ח מים המחוצרים לקרקע אין מקבלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד, יהיה טהור, הטובל מהם מטומאתו (פסחים טו: ע"כ. והיינו כי שני הדברים הללו הא צהא תליא, דאם היה מעין ומקוה צור מקבלין טומאה, לא היו יכולין לטהר טמא הטובל בהם. וכמו כן צאש אינו מקבל טומאה (צרכות כב.), על כן סלקא טבילה צנורא.

ובמודרש יהונתן (ריש פרשת תרומה) כתוב לצ"ח צוה סמיכות

הפרשיות של פרשת משפטים לפרשת תרומה, שמסיימת ומראה כבוד ה' צאש אוכלת צראש ההר לעיני כל ישראל (כד-יז), וסמין ליה ויקחו לי תרומה, דכיון דאלקיים כהן הוא שמקבל תרומה, אין טבל כי קצריה למשה, אבל כיון שמראה כבוד ה' צאש אוכלת, שפיר טבל עצמו צנורא ע"כ.

הוא לבוק בהתורה, שלא מסת דעתו ממנה, וכל אצרו וגידו צטלים הם להתורה, ולא יזו ממנה כל שהוא, שכל מעשיו מכוונים הם לדרכי התורה. וכזה היה משה רבן של ישראל, שנתצטל כל כולו לאש התורה, עד שגם בחינוכותו היה ניכר, שקרן אור פניו, פני משה כפני חמה (צבא בתרא ע"ה), וכל גופו כלול היה באש, שגם שער אחד ממנו לא היה מבחוץ. וכמו שקראו הכתוב, וימת שם משה עבד ה' (דברים לד-ה), כי עבד אין לו שום יד לעצמו, אלא צטל כולו לאדונו, ויד עבד כיד רבו. ולכן ליכא טומאה במשה, כי צטל עצמו בצורה, באש התורה, ונעשה כל גופו אש שאין זה טומאה.

משה רבינו נתעלה במלאכי אש

והכתוב אומר, וישלח מלאך ויוציאו ממצרים (צמדבר כ-טו), וברש"י זה משה ע"כ. הרי לנו כי משה רבינו נתעלה בחייו להיות כמלאך, שהמלאכים כל גופן אש. ואמרו חז"ל (צ"ר מח-יד) על משה שנאמר עליו (דברים ט-ט) ארבעים יום לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי, וכי אפשר להתקיים ארבעים יום וארבעים לילה בלא אכילה ושתייה, אלא עלית לקרתא הלך צנימוסיה ע"כ. והיא תמוה דאין יתורץ קושייתו, דאף אם ראוי לילך צנימוסי מקום שנכנס בו, מכל מקום הרי מן הנמנע להתקיים

בו טומאה, אצל מי שעבר בחייו ליבון והגעלה, והפך החומר לצורה, לא נמצא בו חומר צברי שיחול עליו טומאה. ומשה רבינו נתקדש בענין ששת ימים, ומירק אכילה שבמעיו, ממילא לא חל טומאת מת על משה ואינו מטמא הנוגע בו.

תלמידי חכמים שגופן אש

אינן מקבלים טומאה

אמנם אכתי צריך ציבור, כי מאז שנתקדש משה בענין צעת מתן תורה, עברו ארבעים שנה עד יום מותו, ומה מהני לו הטבילה באש שצבל שנים רבות קודם מיתתו. ונראה להוסיף נופך על דבריו, כי אמרו חז"ל (חגיגה כו.) תלמידי חכמים כל גופן אש דכתיב (ירמיה כג-כט) הלא כה דברי כאש נאום ה' ע"כ. והענין הוא, כי התורה היא חכמתו של הקב"ה, אשר הוא וחכמתו אחד, וכיון שה' אלקיך אש אוכלה הוא (דברים ד-ד), גם התורה היא אש. והנה דרכו של אש הוא, שכל מה שנכנס לתוכו מתהפך להיות אש, וכיון שתלמידי חכמים דבוקים באש התורה, גם גופן נעשה אש, ואש לא מקבל טומאה, ולא עוד אלא שמטהר כל טומאה.

אמנם טבילה לא מטהר רק כאשר נכנס בו כל גופו, שלא נשאר גם שער אחד צחוק, וכמו כן אש התורה לא מטהר רק כאשר כל כולו

כהן גדול בעבודתו בקודש הקדשים

היו פניו בוערות כלפידים

ובזה היה נראה לזכר מה שאמר הכתוב (ויקרא טז-יז) וכל אדם לא יהיה צאהל מועד צבואו לכפר בקודש עד לאתמו. ואמרו במדרש (ויק"ר כא-כג), וכהן גדול לא אדם היה, אלא כההוא דאמר רבי פנחס בשעה שהיה רוח הקודש שרוי עליו היו פניו בוערות כלפידים עליו, הדא הוא דכתיב (מלאכי ג-ז) כי שפתי כהן ישמרו דעת וגו', כי מלאך ה' צבאות הוא ע"כ. ויש להבין למה הצליט מעלה זו באהרן, שהיה אז פניו בוערות כלפידים. אך הענין הוא, כי סיבת הדבר שאסור להכנס לפני ולפנים, הוא כי שם שוכן אלקים, ואדם בחומר גשמי המקבל טומאה, גם כאשר הוא טהור, אין ליכנס לקודש הקדשים. אבל הווכה להפוך החומר לזורה, וכל גופו נעשה אש, שאין בה מציאות של קבלת טומאה, הוא ראוי ליכנס. ואהרן הכהן אחר שהבין עצמו כראוי, והיה עומד ציוס הכיפורים יום שמואלין צו עונות צית ישראל, היה מתהפך אז לאש, ופניו בוערות כלפידים, אז היה ראוי ליכנס, כי צאש לא חל טומאה כלל.

ובזה מוצן מה שאמרו חז"ל (תורת כהנים אחרי א-ו) דבר אל אהרן אחיק ואל יצא בכל עת אל הקודש (ויקרא טז-טז), אהרן צבל יצא, אבל אין

צלי אכילה ושמיה. ופירוש צעיון יעקב (סוטה יד.) דודאי לא קשה היאך התקיים ארבעים יום ולילה צלא אכילה ושמיה, דשאני משה דמלאך ה' היה וגופו כולו רוחני ואין צריך לאכילה ושמיה, אלא דאם כן קשה למה אכל ושמה צשאר ימים כיון שאין צורך לו, דמדאמר ארבעים יום וכו' מכלל דצשאר הימים אכל ושמה, ועל זה משני שפיר אלא עליה לקרמא הלך צנימוסיה, ולכך אכל ושמה צעת שהיה על פני האדמה עכ"ד (הוצא צישמח משה פ' צראשית ד"ה ויזו ה' אלקים).

ועל כן אחר ששאל ההוא מינא, אלקיכם צמאי טבל, והשיב לו רבי אבהו, שמשנה טבל צנורא, ולא שייך צו טומאה, שנתקדש צאש הענין כאשר עלה לשמים לקבל התורה, ומאז דצק עצמו צהתורה שכולה אש, וממילא לא שייך צמשה טומאה. ומעמה שוב לא היה קשיא ליה איך קצרו הא כהן אסור לטמא עצמו, כי משה רבינו גם צמיתתו טהור, שכל גופו טהור, ולא מקבלת טומאה, כי אש לא מקבל טומאה. - וממילא קושיא צלאו הכי מעיקרא ליתא, כי קצריה למשה צמאי טביל שהרי כיון שה' אלקיכם אש אוכלה הוא, גם אם היה משה מטמא, מכל מקום אין קוצ"ה צכיוול מקבל טומאה.

עדיין לא טבל צנורא, והיו אסורין להכנס. ורק משה עבד ה' זכה למדריגה זו, שטבל צנורא, וכל גופו וחומר נהפך לאש של תורה, להיות כל כולו אש, ולהטבל צנורא.

*

דביקות משה רבינו באלקותו ית'

והנה דביקות משה רבינו בה' היתה דביקות נפלאה, שנחטט כל כולו לאלקותו, עד שכביכול נקרא אלקותו גם עליו, וכמו שקרא אותו הכתוב (דברים לג-ה) איש האלקים, ולכן שכינה היתה מדברת מתוך גרונו של משה, כי נעשה חלק דבוק באלקותו. וזה שאמר ה' פה אל פה אדבר בו, לא אמר אדבר עמו, אלא אדבר צו', שפיו של משה עם פי ה' שוין הן, ואני אדבר בו, צתוך פה של משה אני הוא המדבר. עד שצמיחתו כביכול נסתלק מהעולם חלק שהיה דבוק באלקותו. וכאשר נקצר משה נאמר ויקצר אותו, הקצ"ה בכבודו (סוטה יד.), ורבי ישמעאל אומר הוא קצר את עצמו, ויתכן שהכוונה היא, לא שמה קצר את עצמו, אלא כביכול קצר את עצמו, שכל כך נתענס משה באלקיו, להיות פיו כפיו, שהחשיב אותו ה' כאילו קצר את עצמו. [ומנינו כיצד בו שאמרו על רבי שמעון בן יוחאי, שלש פעמים צננה יראה כל זכורך אל פני האדון ה'

משה צבל יצא ע"כ. והיינו כי אהרן זכה להיות פניו צוער כלפידים רק ציוס הכיפורים, אז היה כל גופו אש, והיה רשאי ליכנס, אצל משה היה אור פניו צוער כחמה בכל עת, שזכה להיות כל גופו אש תמיד, ואין בו שום אחיזה של טומאה, ולכן היה יכול להכנס בכל עת אל הקודש.

והנה נדב ואציהוא בקרבנם לפני ה' וימותו (שם טז-ה), ובמדבר (ילקוט תקנד) פליגי תנאי מה היה חטאם, עיין שם. ולכאורה הכתוב אומר, וימת נדב ואציהוא לפני ה' בהקריצם אש זרה (במדבר ג-ד), ונכנסו לפנים צומן אשר לא נוה ה', ולכן אחרי מות שני בני אהרן, אמר ה' אל אהרן, ואל יצא בכל עת אל הקודש, וצרש"י זרוו שלא ימות כדרך שמתו בניו ע"כ. אך נראה כי נדב ואציהוא היו אנשים גדולים מאד, ועליהם אמר ה' בקרובי אקדש (י-א), ומשה אמר לאהרן שהם גדולים ממני וממך (ויק"ר יז-ב), וחשבו שגם הם הגיעו למדריגתו של משה שכל גופן אש ומותר להם ליכנס לפני ולפנים, אצל התורה מעידה כי אש זו שעלתה על דעתם היתה 'אש זרה', שלא זכו להטבל כל גופם באש, אלא היו עוד שערות קטנות בהם שלא נכנס בהאש, כי היה פגם צמעשיהם, לכל מאן דאמר כדאית ליה. ואם יש משהו באדם שלא מתבטל להאש של תורה,

מני ים, ואמרו חז"ל (מנחות כט:): על רבי עקיבא שהיה דורש על כל קוץ וקוץ שבתורה תילין תילין של הלכות ע"כ. ואיתא במשנה (סוטה מט.) משמת רבי גמליאל הזקן בטל כבוד התורה, ופירש רש"י שהיה נותן לבו לדרוש על כל קוץ וקוץ של כל אות, וכל שכן תיבות יתירות ואותיות יתירות, וזהו כבוד תורה גדול שאין זה דבר לבטלה ע"ש. ואם כן תכונת התורה היא אש שפרה ורצה עד אין קץ.

בח התורה מוזכר חומר האדם

אמונם יש בזה עוד, כי כח התורה היא לעדן ולזכך חומר האדם, אשר עיר פרא אדם יולד, צמדות גרועות וצמאות שפלות, והתורה מהפכת את האדם לרמות ליורו. וכמאמרם (קידושין ל:): בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תצלין ע"כ. והיינו כי תצלין עומדת לתקן המאכל התפל שאין בו טעם, והתצלין משנה טעמו וריחו, כן התורה מתצל את האדם הלומד תורה ודבוק בה. והנה שאר היסודות אין צמחם לשנות דבר העומד אלנם, והעומד אלם עפר לא מתהפך להיות עפר, אבל תכונת האש היא להפך הדבר העומד אלם להיות כמותו, אשר כל עץ ומתכות העומדת אלם האש נעשה בצמחה גחלת של אש. וזאת היא כח התורה, שמהפכת את האדם מחומר לצורה. ואם כי דרכו של אש לכלות מה שנוגע, זהו

(שמות כג-ו), לא רבי שמעון (זה"ק ח"ב לח.), שנתעצם בדביקותו לה' עד שקראו עליו שם ה'.

*

תוה"ק פרה ורבה כדוגמת האש

והנה הא להתורה הקדושה היא אש, מצואר כן צמח, ה' מקייני בא וגו', מימינו אש דת למו (דברים לג-ב). וברש"י אש דת, שהיתה כתובה מאז לפניו, באש שחורה על גבי אש לבנה (מחומא בראשית א), נתן להם בלחות כתב יד ימינו. דבר אחר שנחנה להם מתוך האש ע"כ. ומרווייהו אמת, שהתורה כתובה באש וניתנה מתוך האש, וכמו שנאמר (שם ד-יא) וההר צוער באש עד לב השמים. ויש להבין טעמו, למה התורה מקושרת עם אש דייקא.

ובפשטות נראה כי עולם הזה נברא בארבעה יסודות, אש מים רוח עפר, וכל יסוד יש לה תכונה מיוחדת. אמנם כל היסודות לא שייך בהם שיתרצו יותר ממה שהם בעצמם, ומטיפה אחת של מים או מגרגיר עפר לא יתכן שיתרצו להיות שמים. לא כן האש, אש קטן יוכל להתגדל ולהתרבות בכמות ללכת אש שאוכלת ערים. וכמו כן היא התורה הקדושה, אם כי מוגבלת היא בצמחה חומשי תורה, מכל מקום רחבה היא

ואיתא ברמב"ם (ה' דעות ו-ג) מנחת עשה להדבק בחכמים ותלמידיהם כדי ללמוד ממעשיהם כענין שנאמר (דברים י-כ) וצו מדבק, וכי אפשר לאדם להדבק בשכינה, אלא כך אמרו חכמים (כחוצות ק"א): צפירוש מנוה זו, הדבק בחכמים ותלמידיהם, לפיכך צריך אדם להשתדל שישא בת תלמיד חכם, וישיא בתו לתלמיד חכם, ולאכול ולשתות עם תלמידי חכמים, ולעשות פרקמטיא לתלמיד חכם, ולהתחבר להן בכל מיני חיבור שנאמר (שם יא-כב) ולדבקה זו. וכן נ"ו חכמים והוי מתאבק צעפר רגליהם ושומה צנמא את דצריהם (אבות א-ד) עכלה"ק.

ודבר זה רואין בחוש, שאינו דומה אצרך שמסתובב בין חכמי ישראל, ויש לו רב שהוא כפוף תחתיו, לאצרך שחסר לו זה. ויש לכל אחד לשאול לעצמו אם הוא יוצא בזה ידי חובתו, מתי היה פעם האחרון שאכל ושתי ציחד עם חכם, ומה הוא עושה 'להתחבר להן בכל מיני חיבור'.

יש בני אדם שצוחרים להם רב או רבי שדר במרחקים, ומהנה אותו מנכסיו, ושואל ממנו ענה בכל צעיה שמתרמי לו, ואומר שלום עלי נפשי, אני דבוק לחכמי ישראל, אם כי גם זה חשוב מאד, מכל מקום אין זה הדביקות האמיתי, כי דבר זה קל לו

רק באש של הדיוט, לא כן אש של מעלה אינה מכלה (שהש"ר ח-ו), וכמו שמצינו בלבת אש מתוך הסנה, שאמר הכתוב (שמות ג-ב) והנה הסנה צוער באש והסנה איננו אוכל. וכמו כן היא התורה אש של מעלה, שמציער ואינה מכלה.

וזהו שאמרו חז"ל (תגינה כו.) תלמידי חכמים כל גופן אש דכתיב הלא כה דברי באש נאום ה' ע"כ. והיינו דכיון שהם דבוקים בהתורה שהיא אש, הם עצמם נעשו כמותה, וכל גופן אש. ואמרו (תענית ד.) האי צורבא מרבנן דרתח, אורייתא הוא דקא מרתחא ליה, שנאמר הלא כה דברי באש ע"ש.

*

חכמי ישראל שגופן אש

מחזמונים העומדים בסביבתם

והנה גם מי שלא זכה להיות חלקו מיושבי בית המדרש, ולדבק עצמו באש התורה ולהתהפך להיות כמותה, מכל מקום יוכל גם הוא להתחמם ולהתעדן להפך החומר שלו לצורה, על ידי דביקות לחכמי ישראל שגופן אש, ומחממים כל העומדים בסביבתם, וכל המתקרב יותר מתלהב יותר עד שמתהפך גם הוא לאש. וצרות הימים ישתנה תפארתו ומהותו ממה שהיה.

חכמים זוכין לאריכות ימים. ואיחא
בספרים הקדושים שהנשמות של אותן
חכמים צאים להשתתף במקום
שמספידין אותן, וכמו שאמר רב לרב
שמואל בר שילת, אחים בהספידא
דהתם קאימנא (שנת קנג:), ושורה אז
קדושה עלומה, להיות זמן של עת
רלון.

*

כבה, נר ישראל, וגלה כבוד
מישראל, זקן צדיקי הדור
הרה"ק רבי ישראל אברהם פורטיגאל
וצ"ל האדמו"ר מסקולען, עמוד צלותהון
דישראל, אשר הפקיר כל ימיו לטובתן
של ישראל, ונהרו אחריו המון בית
ישראל מכל הסוגים. המסירת נפש של
אביו הרה"ק צ"ל ביחד עם בנו בבית
האסורים ברומעניא עבור הפצת התורה,
בעינויים קשים. היו אומרים על אביו
שיש לו מאה בנים של עצמו, ובן יחיד
שטיפף זון, שגידל בביתו יתומים הרבה.
וכאשר היה קר לאחד מהם לקח המכסה
מבנו יחידו עבורם. וכאשר אמר בנו,
אבא, קר לי. השיב לו, הם רחמנות יותר
גדולים ממך, כי אתה יוכל לומר אבא,
והם לא.

מילא מקום אביו באדמורו"ת
כארבעים שנה, ביתו היה תל
תלפיות, להתחמם לאורו בשבתות וימים
טובים, והמשיך לבם בניגוני דביקות,

מאל לעשותו, שהחכם אינו מחייב
אותו כלום, הוא יכול להתנהג גם
להלאה כדרכו צלי מפריע. והוא עומד
רחוק מן האש, שאינו יכול לחממו,
והוא נשאר קר כמו מתחלה. יש לו
למלא חכם בסביבתו שיסתובב
בקרבתו, וכמבואר ברמז"ם (שם ו-א)
שדרך צרייתו של אדם להיות נמשך
צדיעותיו וצמעשיו אחר ריעיו וחבריו,
לפיכך צריך אדם להתחבר לנדיקים,
ולישב אלל החכמים תמיד כדי שילמוד
ממעשיהם, הוא ששלמה המלך אומר
(משלי יג-כ) הולך את חכמים יחכם
וכו' ע"ש. תלמידי חכמים כל גופן
אש, הם מחממים ומצעירים כל הצא
בקרבתם, אבל אם עומדים רחוק מן
האש לא ישתנה דיעותיו ומעשיו ממה
שהיו, וישאר כלי ריק.

ולבן עמד הקצ"ה ושתלן בכל דור
ודור (יומא לא:), כדי שגם אדם
פשוט יהא לו אפשרות שיוכל להתחמם
אלל אורן של חכמים, והאש ישנה
אותו להתעלות צעזודת קונו. —
וכאשר חכמי ישראל מסתלקים, נשאר
חלל לכל אלו שהיו קרוצים להם
ודבוקים בהם. ואיחא צמדרש (צ"ר
נא-ט) כל תשמישי עולם אם אצדו יש
להם חילופין, תלמיד חכם שמת אין
אנו מואחין תמורתו ע"ש. וחז"ל (שנת
קה:) הפליגו בגודל העונש של
המתעלל בהספדו של חכם. ומדה
טובה מרובה, שהמתאספים לכבודן של

כאשר עוסקים בצורכי ציבור, הוא מסובב במכשולות ומניעות שרוצה להתיימשך מלחמשיך הלאה, וצרכין להמשיך באמונה, למעלה ממעם ודעת, ולחזק עצמו שסופו יצליח. – ונאבד מאתנו שריד לצדיקי הדור הקודם בעבודתו עבודת הקודש, ובתפלותיו הזכים כמעט כל היום עבור צרות ישראל, רועה נאמן לכל עדת חי.

רבי שמריהו יוסף ניסים קארעליץ זצ"ל, מזקני פוסקי הדור, היה בן אחותו של הגאון החזן איש זצ"ל ונתגדל בסכיבותו, משכמו ומעלה גבוה מבני גילו. ואחר פטירת אביו עמד בראש מבצר התורה יכולל חזון אישי יותר מיוכל שנה, והיה רב שכונת רמת אהרן בני ברק, כמעט לא פסק פומיה מגירסא, לא היה לו בעולמו אלא די אמות של הלכה. ומשיעורי תורה שלו נדפסו שיעורי הגר"י על רמב"ם הי תרומות ומעשרות, וספרי חומי השני כמה חלקים. וייסד בית דין צדק, ועמד בתקיפות לקיים ולא תגורו מפני איש, ולוחם מלחמת חי בתקיפות.

רבי משה יהודה ליב לאנדא זצ"ל אב"ד בני ברק יותר משלשים שנה. בימי נערותו היה ר"מ ביישיבה תומכי תמימים יותר מעשרים שנה, ובפטירת אביו מילא מקומו, וכל עניני הדת שבעיר נעשו על פיו, עירובין מקואות וכשרות, ועמד כחומה בצורה

אשר זמירות היו לי חוקיך. מדת אהבת ישראל היה עצום אצלו מאד, מיצר בצרתן של ישראל, הקדיש שעות על שעות לשמוע צרות ישראל ולבכות עמהם, ולשמוח בשמחותיהם. חיזק אלפי ישראל בדיבורים היוצאים מן הלב. פעל רבות לקרב ישראל לאביהם שבשמים בהחזקת מוסדות חסד לאברהם, להוציא יקר מזולל ביישובים נדחים שאין שם מוסדות תורה. – כבוד התורה היה חשוב מאד בעיניו, וכאשר בא לפניו תלמיד חכם צעיר בימים, היה עומד מלפניו מלא קומתו גם בעת זקנותו, אשר כמעט שאין רואין בדגמתו אצל אחרים.

שו"ף שיח ומעתיר בתפלה לרפואתן של חולי ישראל, ומעורר תמיד נגד פגעי הזמן, וכל שיחתו היתה תמיד לגדור פרצות הדור בצניעות. ובשנותיו האחרונות בהיותו חלש, זקן יותר מבן שמונים, נטל על שכמו לעורר על פגעי הטעכנאלאגיע, וזכיתי להיות לו לעזר כאשר פעל ועשה לקיים לך כנוס את כל היהודים, בכינוס כלל ישראל, מחזה הוד של מאות גדולי ישראל, עם הרבה רבבות ישראל מכל החוגים, לעשות גדרים וסייגים בזה, ולייסד מכון יעני לשמור ולטהר הכלים הנצרכים הללו, והציל בזה אלפים ורבבות. ואמר לי אז בעת שהיו לו קישויים להוציא הכינוס מכח אל הפועל, כי אנו מברכין (בכרכת מי שברך) כל העוסקים בצורכי ציבור יבאמונה, ויש לומר כי פעמים רבות

רבי שאול ברבייש זצ"ל, אב"ד אגודת אחים בעיר צור"ך שווייץ, מזקני הרבנים באירופא, גאון בכל חדרי תורה, ניהל כתר הרבנות קרוב ליובל שנים, ועמד על המשמר להעמיד שם הדת על תלה. עד שנעשה הקהלה להיות פאר במעלתה. היה ספר מוסר חי, דיבורו היה במתינות ובישוב הדעת, השיב מאות תשובות לשואלי דבר הי בהלכה, ונדפסו בשו"ת שאילת שאול בי חלקים, והיה מדוכא ביסורים שקיבלם באהבה.

רבי נפתלי צבי שמערלער זצ"ל, ממלא מקום אביו, אב"ד מחזיקי הדת בעיר צור"ך שווייץ, תלמיד חכם מופלג, ומרביץ תורה בישיבת נור התורה בירושלים. ומחשובי מורי הוראה ברמות. ובערוב ימיו של אביו הגאון זצ"ל, נתמנה להיות ממלא מקומו, אבל לא ארכו ימיו שם, ונסתלק כארבע שנה אחריו, והשפיע הרבה על קהל עדתו.

רבי מאיר ווייסבלום זצ"ל אב"ד שעניצא, דור שביעי בן אחר בן להרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, מזקני האדמו"רים בבארא פארק, היה מפורסם באהבת התורה בהתמדה, ותפלותיו הזכות, נוח לשמים ולבריות, ובורח מן הכבוד באופן נדיר.

רבי יוסף ראזנבוים זצ"ל האדמו"ר מקאליש, חסידא ופרישא, צדיק תמים מדור הקדום, ישב מעוטף במלית

שאי אפשר להזיוז. היה נקי כפים, לא נהנה מההכשרים שנתן, ולא לקח פסק-געלד בדיני תורה. ברעסטאראנט לא נתן הכשר אלא במשיגה תמידי כל היום, ולא ביוצא ונכנס. ובחנותים שמוכרים מאכלים שונים לא יהיה מקום לישב, שלא יבואו להוללות.

רבי פסח אליהו פאלק זצ"ל, מגדולי רבני עיר געיטסהעד, ומצודתו פרוסה לכל קצוי תבל, בספריו המפורסמים בהלכה למעשה, בתוך רכבות בתי ישראל. היה ר"מ בישיבה גדולה בית יוסף בגעיטסהעד. חיבר שו"ת מחזה אליהו על שאלות הרבה שנתחדשו ע"י הטוכנולוגיא. וכאשר ראה ירדת הדור בעניני לבוש צנוע, חיבר ספרו 'עוז והדר לבושה' שעמל עליה קרוב לעשרים שנה, ונדפס במשך הימים בענגליש פראנצווייזש וגם בספאניש, מורה דרך לרכבות בנות ישראל על דרכי הצניעות, ועמד על המשמר על שלש קדושות, הלכות שבת וצניעות והלכות תולעים. וכמה ימים לפני פטירתו דרש בבית הספר לנערות, ועורר אותם שידעו אחר התונתם כי שייטל שלא ניכר עליה שאין הם שערות שלה זה מריפה. והמשיל אותה, לבן שנכנס לבית, ושאל אותה אמו היכן הכיפה שלך, וקירב עצמו לאמו הראה לה שיש לו כיפה אלא דבק עליה מלמעלה שערות של בלוריא, ותוכלו להבין ההרגשה של האם.

רבי משה אהרן דוד פריעדמאן זצ"ל אב"ד טענקא ירושלים, תלמיד חכם מופלג שלמד תורה כל ימיו מתוך הדחק, ועסק גם בחכמת הנסתר, היה פרוש מעניני עולם, מנע עצמו מלישכב על המטה, ורוב ימיו ביסורים שקיבל באהבה.

רבי שלמה זלמן אולמאן זצ"ל רב מודיעין עלית, וחבר ביד"צ בזכרון מאיר בני ברק, וראש כולל הוראה בסאטמאר בני ברק, מגדולי מורי הוראה בעיר, כל שעותיו היו מוקדש להורות הוראה לרבים, ולשיעורי תורה. והקדיש הרבה מעתו ליתן שימוש לתלמידי חכמים שיתגדלו להיות מורי הוראות. ובשנות נעוריו היה חולה, והוצרך לבוא לאמעריקא לצורכי רפואה, ונתגדל אז בהתלמוד תורה של קהלתנו.

רבי ישראל ניסן ראזנבוים זצ"ל, אדמו"ר מקרעטשניף קרית גת, מנהיג נאמן לעדתו, והאיר בתורתו ועבודתו לכל השכונה. והיה רגיל לסיים ש"ס כל שנה ליום היארצייט של אביו זצ"ל. - רבי אהרן צבי רומפלער זצ"ל אב"ד תהלות ישראל בירושלים, חסיד ופרוש, עובד ה' בתעניתים וסיגופים, היה מעורר לבבות ישראל בדרשותיו, ובמאמריו הנדפסים בספריו הרבים, אבן מושך למבקשי ה'. - רבי חזקיהו אלכסנדר ערלאנגער ז"ל מבני ברק, תלמיד חכם עצום ועובד ה', מכתת מעיר

ותפלין שעות ארוכות בתורתו ותפלתו. - ואחיו רבי יצחק אייזיק ראזנבוים זצ"ל האדמו"ר מקליוולאנד-רעננה, עובד ה' וצדיק תמים, בחר לישב יותר מארבעים שנה בעיר שרוב יושביה הם פשוטי עם כדי לקרבם לתורה.

רבי מנחם מענדל טובי זצ"ל האדמו"ר מקאלוב, שהקדיש כל ימיו לחזק האמונה, ולקרב ישראל לאביהם שבשמים. ייסד מפעל בר כי רב דחד יומא, שגם אנשים פשוטים יקדשו יום אחד בשנה לתורה ועבודת ה', ובוה יושפעו לראות מעמו וראו כי טוב ה', וקירב הרבה ישראל בתפלותיו וככה הנגינה. ובהיותו באושוויץ ושמע צעקת שמע ישראל מהקדושים המושלכים באש, אמר שהתפלל להי מה תרויח אם גם אני אזעק כאן שמע ישראל, אם תתן לי חיים, אני מקבל עלי לומר שמע ישראל עם אלפים אנשי חיים יחד. והשתדל בזה כל ימיו בכל קיבוץ בני ישראל לומר יחד שמע ישראל, והוצק חן בשפתותיו כדיבורו עם פשוטי עם לחזקם באמונה.

רבי מנחם יהודה אדלער זצ"ל אב"ד אמרי נועם במראנמא יותר מיובל שנה, רועה נאמן לעדתו, והשפעתו היתה על כל העיר, ועסק הרבה בעניני צדקה, להכניס בביתו לבבות נשברות. והשאיר אחריו דור של תלמידי חכמים ומרביצי תורה.

פטירתן שאין לנו תמורתן, ולכן לכבודן של חכמים נקיים ישבו לארץ ידמו, לנהוג אבילות לשעה, ולהיות לכל אחד חלק בהספדן, ויעוררו רחמי שמים עלינו.

*

בגמרא (סוכה נו:) מעשה צמרים צת צילגה [ממשמר צילגה היתה, וכן שמה] שהמירה דתה והלכה ונשאת לסרדיוט אחד ממלכי יוונים, כשנכנסו יוונים להיכל [צימי מתחיהו בן יוחנן] היתה מצעטת בצנדלה על גבי המזבח, ואמרה לוקוס לוקוס [הוא ואצ צלשון יווי] עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל ואי אתה עומד עליהם צשעת הדחק. וכששמעו חכמים צדצר [לאחר שצברה יד צית חשמונאי], קצעו את טבעתה וסתמו את חלונה [של משמרה]. ופריך משום צרתיה קנסינן ליה לדידיה [כלומר, אפילו לאצוה מי הוה לן למיקנסיה]. אמר אציי אין, כדאמרי אינשי שותא דינוקא צסוקא דאצוה או דאימיה [משל הדיוט הוא, מה שהתינוק מדצר צסוק, מאציו או מאמו שמע, אף זה אס לא שמעה מאציה שהיה מצוה את העצודה, לא אמרה כן] ע"כ.

והיא פליאה וכי מילתא דפסוקא היא זאת ששמעה כן מאציה, שהיה כל ימיו מוחזק לעיני כל צחוקת כשרות, עד כדי כך לענוש אותו

לעיר לעורר לבבות ישראל, ופעל הרבה בדבריו הקדושים. - רבי אריה שעכטער זצ"ל מבני ברק, מגדולי מזכי הרבים, מגיד משרים, רבים השיב מעון, הולך מישוב אחד לחבירו לדרוש, וקירב אלפים לאביהם שבשמים.

(מן שליט"א הזכיר עוד הרבה רבנים וראשי ישיבות שנסתלקו בשנה זו.)

והנני להזכיר שנסתלק בשנה זו איש האשכולות, בעל הבית שקירב אלפי ישראל לאביהן שבשמים, הייה הרה"ח רבי עזריאל טויבער ז"ל, מגדולי המשפיעים בדורנו, שהיה מעין של חיזוק בשיעוריו הרבים, מנחל ומייסד מכון שלחבת. מנעוריו היה עסקן גדול לתורה, וייסד כולל מכון להוראה על לימוד חושן משפט, שעומד כבר ארבעים שנה. והיה הראשון להנהיג ליתן בחינות לבני הכולל, וייסד מוסד אור שמח לבעלי תשובה במאנסי ובארץ ישראל, ושוב יסד סעמינאר לקירוב וחיזוק לקרובים, וזכה לסדר יותר משלש מאות סעמינארן בכל קצוי העולם, והלהיב הלבבות עד שהיתה השלחבת עולה מאליה. והוא סמל ודוגמא עד כמה גדול כח של כל יחיד שנתברך בכשרונות, לנצל אותם להרבות כבוד שמים. ואבד חסיד מן הארץ וישר באדם אין.

אבידה גדולה היא לנו סילוק הצדיקים, ואנו מבכים את

זרה היה אומר לו שאין זה ממש, ואחר זה היה אוכל בעצמו מה שהלה הביא, ומתפלל בעבורו לה' ע"ש. אבל סוף כל סוף היה מסתובב בצית עבודה זרה ומשמש אותה. דבר שלא מתאים לשום ישראל, ומכל מכן לנכדו של משה רבינו. ושוב אמרו (שם) שהאריך ימים עד ימי דוד המלך, וכיון שראה דוד שממון חציב עליו ביותר, מינהו על האזכרות שנאמר (דברי הימים א כו-כד) ושבואל בן גרשום בן משה היה נגיד על האזכרות, וכי שבואל שמו והלא יהונתן שמו, אמר רבי יוחנן ששצ לא-ל בכל לבו ע"כ. ואכתי יפלא מה טעם שינו שמו של משה לגנאי, היה להם לתלות הגנאי ביהונתן בן בנו (ועיין דדרשות חתם סופר לו' אדר קמג: ובגדמ"ח דרוש ח).

ובפישטות יש לומר דאיתא במכילתא (פ' יתרו) ואת שני בניו, אשר שם האחד גרשום, כי אמר גר הייתי בארץ נכריה (יח-ג), אמר משה הואיל וכל העולם עובדי עבודה זרה, אני אעבוד לפני מי שאמר והיה העולם, וצשעה שאמר משה ליתרו תן לי נפורה בתך לאשה, אמר לו יתרו קבל עליך דבר זה שאומר לך ואני נותנו לך לאשה. אמר לו מהו, אמר לו בן שיהיה תחלה יהיה לעבודה זרה מכאן ואילך לשם שמים, וקבל עליו, אמר לו השבע, וישבע לו שנאמר ויאל משה (שם

ולבזותו צפרהסיא, וכי לא יתכן שמעצמה הרשיעה לדבר כן. וגם אפילו נימא ששמעה מאציה דברי זלוול על עבודת צית המקדש, ולכן גם היא זלוולה. אך הלא היא הלכה והמירה דתה ונשאת לגוי, וכי גם דבר זה שמעה מאציה, הלא גם אדם פשוט מישראל נוהר צוה, מכל שכן אדם מוחזק בחזקת כשרות שלא ראו צמעשו שום דופי. ועוד יש להבין מה דאמרי אינשי שותא דינוקא 'צשוקא' או דאצוה או דאימיה, למה הדגישו שמה שמדבר צשוק הוא כן, הלא גם צצית וצשדה כן.

*

ובתחלה נקדים מה שחז"ל (צצא בתרא קט:): סיפרו על משה רבינו, שהיה לו נכד שנעשה כומר לעבודה זרה לצורך פרנסתו, שנאמר (שופטים יח-ל) ויהונתן בן גרשום בן מנשה הוא ובניו היו כהנים לשצט הדני, והלא בן משה הוא דכתיב (דברי הימים א כג-טו) בני משה גרשום ואליעזר, אלא מתוך שעשה כמעשה מנשה [בן חזקיה מלך יהודה שעבד עבודה זרה] תלאו הכתוב צמנשה [ולכן הגו"ן תלויה, לפי שהיא יתירה, דצן משה היה]. וצרשצ"ס (שם) הביא מירושלמי (צרכות ט-צ) שלא האמין בעבודה זרה, ואדרבה כאשר היה צא אדם להקריב קרבן לעבודה

הדברים, כל אחד מזין ומכיר שטובו של הפרי יופיו וגדלו וטעמו וריחו, הכל תלוי בכח האילן, כאשר האילן בריא וחזק יוציא פירות טובות, וכאשר כמו חלוש כן יהיו פירותיו. וכאשר רוצה שפירות האילן יליוחו אין עיקר עבודתו עם הפירות, אלא מטפל עם האילן להשקותו צריצוי מים, ולחזק שורשיו, ולנכש הענפים המקולקלים שבו, ואז יליוח בפירותיו. ואם יטפל עצמו בהפירות וזניח עבודת האילן לא יפעול מאומה. וגם אחר שנלמח ונתגדל כבר הפרי, כאשר רוצה בקיומו שישראל לח ורענן ולא יתייבש, הכל תלוי בכח החיות שממשיך לקבל מהאילן. וכאשר יראה איזה פגם ושינוי בהפרי, לא ישים עמלו בהפרי, אלא בהאילן, וינכש ויעדר להסיר הפסולת, ולהוסיף עליה מים, לחזק השורש, ואז יחזקו פירותיה.

ויעל דרך זה הוא גם באדם עץ השדה, גידול הצנים שהם פירותיו, ציפיו וטעמו וריחו, להיות פרי תפארת, תלוי הכל בשורשם, שהמה אבותיהם. וכל צית ששורשם חזק יתקיימו הצנים דבוקים לדרכי אבותיהם, ויוצמחו לשם ולתפארת. והשפעת האבות על הצנים הם צמתי דרכים, צרותניות וצגשמיות. ונפרט הדברים, כאשר רוצה להשריש בהצנים אהבת תורה, שלא לבצו הזמן, אלא ישים כל מעיינו בתורה. או שרוצה

צ-כא), לפיכך הקדים המלאך להרוג את משה, מיד ותקח נפורה לור ותכרות את ערלת צנה וגו' (ד-כה) ע"כ. וכתב בצעל הטורים (שם) דמכל מקום תנאי זה גרם שיצא ממנו יהונתן שנעשה כומר לפסל מיכה, כי הגם שמחלו לו התנאי שהתנה, נשאר פגם בצנו גרשום שיצא ממנו בן כומר לעבודה זרה ע"ש. ולכן מוזן שפיר מה שנרמו ירידת יהונתן במשה, כי הוא היה הגורם.

ולכן ניתנה במשה אות נו"ן דייקא, דאיתא בגמרא (ברכות ד:) מפני מה לא נאמרה נו"ן באשרי, מפני שיש בה מפתן של שונאי ישראל, שנאמר (עמוס ה-ב) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל ע"כ. ואם כן אית נו"ן מורה על נפילה, ונפילתו של יהונתן נגרמה על ידי משה.

*

בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם

אך יש לומר עוד, כי הכתוב אומר (תהלים קמד-ב) אשר בנינו כנטיעים מגודלים בנעוריהם, צנותינו כוויות מחוטבות תצנית היכל. הרי שדימה הכתוב את צניו של אדם כנטיעים. וכן הכתוב אומר (דברים כ-ט) כי האדם עץ השדה, דימה את האדם לעץ השדה העושה פירות, האב הוא האילן והצנים הם פירותיו. ונבאר

מאבותיהם, אבל אם חסר היניקה מהאב, לא יועיל צמה שיטפל רק בהפרי.

ובאשר רואה האב מבזוז זמנו בדברים בטלים, ולא מנצל אותם לתורה ועבודת ה', ותפלתו היא בלי חיות רק לזאת ידי חובתו, ורואה מדותיו איך הנהגתו יום יום דציבור עם אשתו ובני ביתו, או על הטלפון שלו, או מאילן שיבש לחלוחיתו לא יוצמח ממנו צדק כלל פירות הגונים.

היה פעם אצלי אשה וצתה, שהאשה זיקקה מצתה איזה דבר, והצת לא רצתה, ואמר לה אמה שמחוייבת לעשות רצונה שנאמר אל תטוש אמך. ואחר שיצתה אמה אמרה לי צתה, היא מדברת על אל תטוש תורת אמך, היא שינתה את השייטעל שלה מאמה, שהולכת צשייטל ארוכה. היא שינתה ללכת בצענד על ראשה, ואמה הולכת בכובע. היא לא הולכת בטיכל לבן ושירצל לבן להדלקת נרות שבת, ולי היא אומרת אל תטוש תורת אמך, היא יש לה סיבה אחרת שמצקשת זאת ממני, ולא תאמר לי אל תטוש תורת אמך.

לשמור הבנים בשמירה מועולה

מרוחות רעות המקלקלים אותם

אמנם לפעמים יש שהאילן צריא, ומטופל הוא כראוי, ומכל

להדריכו בעבודת התפלה להתעטם עם קונו לשפוך שיחו לפני צוראוו. או שרצה לחנכו צמדות טובות וכו', אם ישם כל עמלו רק על בנו לזרוז ולעוררו פעם ועוד פעם, לא יגיע צוה לתכליתו, והוא דומה לפרי האילן שנפגם, ונותן עליו תחבשות שיתרפא, שלא יגיע צוה לתכליתו. אלא עיקר העבודה היא על עצמו, להיות הוא סמל ודוגמא להדברים שהוא רוצה לראות אצל בנו, יש לנכס ולעדור ולהוסיף מים בהשורש, ואז יתגדלו הפירות לתפארת.

הבנים מבחינים הפנימיות של אבותיהם **הבנים** יש להם חוש הריח להבחין פנימיותם של אבותיהם. הלבוש החיצוני החסדי, שהולך האב בצטריימל ובעקיטשע לא מדבר אליהם הרבה, שעל ידי זה יהיו חסידים ואנשי מעשה, הם יורדים להכיר פנימיותו, מה מונח תחת הלבושים הללו, כי רק הדברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב. ועד שלא יכירו בהאב התמדתו צתורה, ואיך הוא מתכוון לתפלה לצוה צעתו, ואיך הוא שופך לבו צתפלתו, ואיך הם מדותיו של האבות, לא יוכלו להשפיע עליו. ובנינו הם כנטיעים, שהפירות יונקים משורש האילן, ורק כאשר האילן צריא, אז צומחים פירות יפות, וכך הם 'מגודלים צנעוריהם', הם מתגדלים רק ממה שהם יונקים צנעוריהם

ההשפעה של חצר רע צאה על ידי כלי הטעכנולוגיא האינטערנעט והסמארט-פאון ודומיהם, שמכלה מנפש עד צער, אין זה חצר רע יחידי שמדבר אליו, אלא סגל של מאות חצרים רעים, שכותבים כל אשר עולה על רוחם, ואין זה רק ביצעל אחד אלא מאות, ואין זה רק צדיצור ובקריאה אלא גם צמראה, שאין יצר הרע שולט אלא צמה שעיינו רואות (סוטה ט.), וזהו כלי משחית לכל אחד ואחד מבלי יוצא מן הכלל. מהאדם פשוט עד נדיק וחסיד, כל מי שמשתמש צו ירד ממדריגת וסוג עצודתו שהיה עומד מקודם. זה מקרר ומכבה היקוד אש שבאדם לעצודת קונו.

מקום יתכן שהפרי נפגם, והוא כאשר נכנס צו תולע מצחוץ או חידק המפסיד הפרי. או שמכה צו רוח חזק או יורד עליו צרד, שמקלקל הפרי, ולכן משתדל לתקן ולעשות שמירה גם להפרי עצמו, לכוצצו מכל נדדיו שלא יגיע לו נזק. וכמו כן היא צהאדם עץ השדה, יתכן שהאצות הם יראים ושלמים, השורש חזק, אבל מתחצר אל צנו חצר רע שמקלקל, או רוחות רעות צאות עליו מדרכי הגויים, אשר הוא נעשה נשפע מהם, ואין האצות אשמים כלל. ולכן מוטל על האצות לעשות שמירה מעולה כפי היכולת שלא יהיה להצנים קשר ומגע לדברים חיצוניים שיכולים לקלקל אותם.

*

בייה הגענו למצב שכל איש ירא וחרד לדבר ה', לא משתמש צכלים הללו צלי פילטער, על כל פנים פילטער חלש. שהרי גם הגוי צעל נימוס מכיר שזהו אצו הטומאה, שמטמא צמגע וצמשא, וגם אהל ציתו נטמא מזה. ומי שיש לו קצת מוח צקדקדו ועדיין לא נשחת ונרקב, מכיר שכלי צלי פילטער יציאנו לשאל תחחית צאחרית הימים, ואין גם אחד שלא יודה לזה. אמנם גם כלי עם פילטער היותר משומר, עדיין הוא נשאר לכלי משחית. חדא, כי אי אפשר לצרר כל הפסולת מן האוכל, כאשר ידוע לכל מי שיש לו פילטער. שנית,

הנסיון של כלי הטעכנאלאגיע שמכלה מנפש עד בשר

והנה מימות קדם עד לערך מאה שנה, היתה ההשפעה לרע לצני הנוער, על ידי חצר רע, משכיל וצעל תאוה, מושחת צדיעות, שהשפיע צדיצורו ללכת אחר שרירות לצו. ושוצ כאשר נתפשט הדפוס, נשתנה אופן ההשפעה, צהדפסת עתונות ומאגאזינען וספרי מינות וספרי חשק, שהנזק צהם היה יותר קשה, כי יכולים לקרות אותם פעם אחר פעם, ולמסרם מחצר לחצר, והכניסו ארס של השכלה לצעוט צדרכי אצותיהם. אמנם נסיון הדור האחרון היא קשה עוד יותר,

ומתגדל לא להיות לו קשר עם זה רק לנורוך, ואין כלי זה מקומו צבית דירה של ישראל. ויהיה לו טלפון פשוט המיוחד לדיבורו יום יום, ולנורוך פרנסה יהיה לו טלפון משומר עם פילטער, שלא מכניסים להצית, אלא במסחרו, או מונח בקאר שלו.

המשתמשים בסמארטפאון ברבים בביהמ"ד וכדו', עתידין ליתן את הדין וכו' כן המשתמשים צו צרצים לעיני כל, עתידין הם ליתן את הדין, על מה שמקררין צרצים הגישה לכלים אלו, ומזולזלין דצברי חכמי ישראל המעוררים על זה תמיד. כי כך הוא דרכו של אדם, שכשרואה שפלוני חוטא, ורואה לפניו מציאות החטא, נחלשת אצלו הרתיעה מאותו מעשה. וכמו שאמרנו (תחומא תא ט) משל לאמצטי רותחת שאין כל אדם יכול להכנס לתוכה, צא צן צליעל אחד קפץ וירד לתוכה, אף על פי שנוכה, קירר אותה צעיני אחרים ע"ש. — ואני מבקש מכל צאי צית מדרשינו שלא ישתמשו צהם צבית המדרש, שמוזיקין צוה ומחטיאין את הרצים.

*

קשר האהבה של האב עם הבנים, מודהק הילד לבית אבותיו שלא יפרד מהם **אמנם** יש עוד דברים צגו, לאותן האדוקים בכלים אלו, גם אם

כי הקשר שיש לו בכלי זו עם כל, ומגיע לו קליפס ולשון הרע וליצנות וניצול פה וזלזול תלמידי חכמים, ללעוג מכל מנהגי ישראל אשר קדושים לנו המה וכו', זה גרע הרצה יותר ממני שמסתובצ עם חצר רע, אלא הוא מושפע מחצרות של חצרים רעים הרצה ציחד, שמתקרר יהדותו לאט לאט צלי יודעים. וכאשר יתצונן צמצצו לאמיתו ימנא איך נשתנה לאדם אחר מאז שהתחיל להשתמש בכלי זו. אין הוא אותו היהודי שהיה צשנה העצר, ונכצה התלצבותו לדברים צצקדושה.

גודל ההפסד בהשתמשות בכלי סמארטפאון בביתו לנגד הבנים

ובכו' שכן כאשר משתמשים צוה האב או האם צבית צריש גלי לנגד הצנים, הרי ההפסד להם גדול מאד, שהם נעשים מגודלים מנעוריהם כי כלי זה הוא כאחד משאר כלי הצית שצריכין להנהגת הצית, ואין צו שום חסרון ופגם. ושצו כאשר הם מתפתחים ומתגדלים קצת, וממון לא חסר להם, הן צאיסור והן צהיתר, רוכשים לעצמם גם כן כלים אלו ציודעים וצלי יודעים, ומשתמשים צהם ככל העולה על רוחם, והתוצאות מזה צצר ידוע לכל. לא כן אם לא מכניסים זאת להצית, אם כי הצנים יודעים שמתמש צהם האצות לנורוך מסחרס ופרנסתם, הרי זה רק כלי מסחר להצריכים אותם, ומתחנך

לגמרי, אין זה רק האהבה העזה שנוצר לו מילדותו לאבותיו, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה הזאת, וקשה עליו פרידתו זאת מכל תענוגיו.

להשתעשע עם הבנים

ולשמוע ולהתעניין בעניניהם

ואהבה רבה ועזה זו לא מתייצר מאליו, אלא צמה שהאב והאם משתעשע עם הבנים יחד, וזונה קשר אדוק של אהבה עם בני ציתו, וזה לא יתכן שיטהוה רק כאשר מרגיש הבן שיש לו חוץ שומע אצל אביו, האב מסור אליו לכל צרכיו, וכאשר הוא נמצא עם אבותיו בצית, המה מקושרים אליו לדבר ולשמוע ולהתעניין בעניניהם, אז נוצר ומתחזק אהבה זו ציניהם כיתד צל תמוט, שמואל הבן כל תענוגו ונוחיותו בהצית. אצל האדוק צמארט-פאון שלו, וכאשר הוא צא אל הבית כלי זיינו עמו, ראשו אינו בצית, אשתו ובני ציתו מדברים אליו והוא לא שומע, כמעט שלא מדבר עמהם רק ברמז, אז לא נבנה קשר נפשי עם הבנים, והרבה הרבה צנים אין להאצות שפה משותפת עמהם, ולא קשה אחר כך עליהם פרידתם מצית אצותיהם למחצה לשליש ולרביע.

אין כן הוא, כאשר האב צא אל הבית, ומשאיר הטלפון שלו בהקאר או צמסחרו, שעה זו אין כאן

לא יהיה בהם שום נדנדו איסור. הנה לא כימים הראשונים המה ימים האחרונים, דרכי החיים נשתנו לגמרי ממנה שהיה אצל אבותינו צימי קדם. ולכן גם אופן חינוך הבנים משתנה לפי המצב. — צימים הקדמונים היה קשר אמין להבנים עם צית אצותם, וזה היה נמשך גם אחר שנתגדלו ועמדו על דעתם, והוא כי ההכרח הציאו לידי כך, כי ילד שהיה עוזב צית אביו, לא היה לו פת לחם לאכול, ולא מטה לישון, והיה אובד התצרותא של בני אדם, כי צימים ההם הגוי לא היה רוצה בחצרותו, והיה מראה השנאה בגלוי, ורק כאשר השתמד לגמרי שלא היה ניכר יהדותו היה יכול להתרועע בחצרותתם. וכאשר רצה הבן להקל מעליו עול התורה, היה חושב התולאות שיהיה אחר זה, שלא כדאי לו עמל הזאת, וזה היה לו לרסן לישב תחת כפני אצותיו, ומתנהג בהדרך שאצותיו מחנכים אותם.

אין כן הם הימים הללו, מי שרוצה לעזוב צית אצותיו, הדרך קל לו מאד, הוא יכול לקבל מזון ומעות מהמדינה, יוכל לסדר לו מקום לדור בקל, כלי התקשורת מחבר כל השפלים הנדחים יחד, ומואל חצרותא רב עם יהודים כמותו וגם עם גויים, ויש ארבוים שונות המסייעים לאלו ללכת סטעפ ציי סטעפ. ומה מחבר ומהדק הילד לצית אצותיו שלא יפרד מהם

בניהם, והנכדים מתגדלים, להזמין כל שבת נכד אחד להסעודה, לדבר עמו סיפורי דברים, ולשמוע איך עבר עליו השבוע, ולהגיד לו דבר תורה או סיפור של מוסר, ולהשתעשע עמו. וליתן לו מקום שיוכל לדבר ולספר כל מה שמונה לו על לבו. ומכל שכן כאשר יודע שבניהם או חתניהם אין להם קשר אהבה אמיתי עם בניהם, אז מוטל עליו ביתר שאת למלא את החלל, שימצא הנכד על כל פנים ארון שומע אלל הסבא. וכאשר מכאיב לו איזה דבר, ירגיש בעצמו שיוכל לדבר עם הסבא, ולקבל ממנו חיזוק ועידוד.

הן אני נתגדלתי בבית אבא מארי ז"ל, בית עם יסודות חזקות ברוחניות ובגשמיות, בית של שלווה ורוח נוחה, גם במנצבים ביותר קשים. ואבא מארי ז"ל היה מנצל כל שעה לתורה ועבודה, מכל מקום כאשר בא אחד מהילדים או הנכדים לבקר, היה שעה זו מופנה רק אליו, ולא חס על זמנו, כדי לחזק קשר האהבה המשפחתי, כדי שאחר זה יתקבל השפעתו עליהם.

*

בהסיבה שנבדו של משה רבינו נעשה בומר לע"ז ובזה נבוא אל המכוון, איך נסתבב דבר כזה, אשר נכדו של משה רבינו נעשה בומר לעבודה זרה. והוא,

אלא קשרי אהבה עם בני ביתו, מדבר ושומע ומתעניין, זהו בית חזק שלא ימוט. ומכל שכן בשבתות וימים טובים, יהיה כל מחשבותיו על קשר חזק עם בני ביתו, ובימי חול המועד שהבנים והאבות הם פנויים הוא מרבה להשתעשע עמהם, זה בונה אהבה עזה בינו ובני ביתו. וחמין ושמן שסכו לי בילדותי הם עמדו לי (חולין כד:), רק החמימות שיש בין האבות להבנים הם עומדים לו בכל מצב וזמן. וכל השפעת חינוך האבות על הבנים, שלא ימרו בדברי אבותיהם, ויזייתו מה שמתבקש מהם, הכל תלוי בימינו אלה רק לפי גודל האהבה שמקשר אותם יחד.

ואמרנו חז"ל (אבות ג-י) שיחת ילדים מוציאין את האדם מן העולם, ויש בזה גם מליצה לטובה, שהן אמת להשתעשע עם קטני קטנים מביאה לביטול תורה, אבל השיחה עם ילדים שנתגדלו, זה מוציא את האדם מן העולם, שלא עוזב את אבותיו להתדבק עם אנשי העולם, ולהסתובב בחולות, אלא עומד מהודק עם אבותיו לעולמי עד.

קשר של אהבה של חסב עם הנכדים ודבר זה נוגע גם להסבא של הבנים, גם עליהם מוטל לייצר קשר של אהבה להנכדים, קשר נפשי אמיתי. שגם אחר שחינתו כבר את

כל שעה עם זורכי ישראל, ולא היה לו האפשרות להתאהב עמהם, גרמה כל זאת. ונרמזו צאות נו"ן גם הסיבה, כי חמשים שערי צינה נבראו בעולם וכולן ניתנו למשה חסר אחד (ראש השנה כא:), ומגדל כח השגתו להיות עומד אלל שער הנו"ן של צינה, רבים היו זריכים לו, ולא היה יכול להמסר לצניו ונכדיו, על כן נתהוה זאת.

להשתדל בכל יבלתו לחזק הקשר לבני ביתו ותרבתנו הקדושה תורת אמת לא נשא פנים, ולא חסך על כבודו של משה, ולהודיע לנו כל זאת, כי רצה הכתוב להראות לנו, כי לא יצטיח האדם בעלמו, אשר מציתי לא יוכל להיות כזאת, ואין הוא זריך לעשות פעולות להיות קרוב עם בני ביתו, על כן הראו לנו שנתבונן, גם נכדו הראשון של משה רבינו נעשה כומר לעבודה זרה, ומוטל על כל אחד להשתדל לעשות כל מה שצדו להיות בני ביתו מאוחד עמו. והשעה שהוא נכנס לביתו, יהא כל מעיינו לקירוב הלצבות עם אשתו ובני הבית.

ב"א אחד יודע הקישויים שיש לנו עם בני הנוער, גם מהמשפחות היותר מיוחסות בישראל, יש נושרים למאות, והכאב של האצות זוקע רקיעים, ויתבונן אם ח"ו לא היה אשם בדבר, שלא היה נשמר כראוי בהסמארטפון שלו להציאו לביתו.

כי משה רבינו לא היה לו רגע פנוי לעלמו, רבן של ששים רבוא ישראל, אשר כל העם היה נצב עליו מן הזוקר עד הערב. וכאשר שאל אותו יתרו, מה הדבר הזה אשר אתה עושה לעם, מדוע אתה יושב לצדך וכל העם נצב עליך מן זוקר עד ערב. ויאמר משה לחותנו כי יצוא אלי העם לדרוש אלקים, כי יהיה להם דבר צא אלי, ושפטתי בין איש וצין רעהו, והודעתי את חוקי האלקים ואת תורותיו (שמות יח-ד). וציאר הרמז"ן שהשיב לו, כי לדברים רבים צאים לפני, כי יצא אלי העם לדרוש אלקים, להתפלל על חוליהם, ולהודיעם מה שיאצד להם, כי זה יקרא 'דרישת אלקים' וכו'. ועוד שאני שופט אותם, כי יהיה להם דבר צא אלי ושפטתי. ועוד אני מלמד אותם תורה, והודעתי להם את חקי האלקים ואת תורותיו ע"כ.

וירתבן כי זו היתה סיבה שחסר היה מצניו ונכדיו להיות להם קשר טבעי של אהבה, כאב עם בנו וכוקן עם נכדו, ולא הושפעו ממנו ישירות להיות עושה עליהם רושם שהם נכדי משה רבינו, ולא מתאים להם לעשות דברים שאחרים יכולים לעשות, כי לא לכבוד הוא לאצותם, ועל כן יתכן היה שיהיה להם התדרדרות כזו. ולכן הוטל אמת נו"ן המורה על נפילה בשמו של משה, להיות נקרא מנשה, כי מצבו של משה שהיה רבן של ישראל, והיה טרוד

שזה יתכן להמהוות גם אלל ענמו וצני
ציתו, ואשרי אדם מפחד תמיד לראות
את הנולד, ומקשה לכו יפול צרעה.

אמרו חז"ל (סוטה ג.) רבי אומר
למה נסמכה פרשת נזיר
לפרשת סוטה, לומר לך שכל הרואה
סוטה בקלקולה [צניוולה וצשמה] יזיר
ענמו מן היין [שהיין מציא לידי קלות
ראש, והוא גרס לה] ע"כ. וציאורו כי
קלות ראש, וסופה שהגיעה למצב
שהסוטה נמנחת כעת. והרואה את
הסוטה בקלקולה, אין לו לומר דבר
כזה לא יארע אללי, אני מחוסן בזה,
אלא ישים על לבו כי גם הוא צער
ודם, ויש לו לעשות גדר וסייג שגם
הוא לא יגיע לזה, ויזיר ענמו מן
היין. וגם כאשר הוא רואה צעיניו
ניוולה וצשמה של הסוטה, עדיין לא
ימנע זאת אותו מן החטא, עד
שיעשה לענמו גדרים וסייגים.

כשרואה קלקול אצל אחרים,
ילמוד מזה לתקן בדקי ביתו

וְעֵצְיָנִינוּ אנו רואים צעיני צער
יום יום הקלקולים
הנוראים שנתהוו מכלים הללו, הרבה
הרבה יותר מסוטה בקלקולה, יוצאים
לתרבות רעה, עוזבים אשה וצנים וכל
צני המשפחה, והאדם מקשה לבו, זהו
רק אלל אחרים ולא אללי וצני ציתי.
הנסיגות מתרבות יותר משנה לשנה

ובעוד מועד יתאמץ לחזק הקשר
הנפשי צינו וצין צני ציתו, כי רק
גודל האהבה המשפחתי, הוא הרסן
ציימנו אלה, למשוך הצנים להשאר עם
צית אצותם.

*

אשרי אדם מפחד תמיד

הנה מצינו צניר שהזיר ענמו מן
היין, שאמר עליו הכתוב (צמדבר
ו-י) כי נזר אלקיו על ראשו, כל ימי
נזרו קדוש הוא לה'. ויש להצין וכי
צשציל שפורש ענמו משתיית יין כצר
הוא קדוש לה', ונושא נזר אלקיו על
ראשו. ונראה כי הנה האדם נצרא
צשתי עינים, וכצר כתצו צספרי קודש
שיש בזה לימוד מוסר השכל. ויש
לומר עוד, כי הכתוב אומר (משלי
כח-ד) אשרי אדם מפחד תמיד,
[ופירש רש"י (גיטין נה): שדואג לראות
הנולד, שלא תארע תקלה צכך אם
אעשה זאת]. והיינו שאין לפניו כרגע
סיבה לפחד, אך צשכלו רואה את
הנולד, ומעורר כחות נפשו שיפחד
מהתולאות העמיד להולד. ופירשו
בגמרא (ברכות ס.) דעל עניני רוחניים
אמר הכתוב. ומסיים עלה הכתוב
ומקשה לבו [שאינו חושש לכך] יפול
צרעה. ודבר זה אינו רק לדאוג על
התולאות ממעשה האדם שעושה
בענמו, אלא גם אם רואה צעיניו מה
שאירע אלל אחרים, יש לו להתעורר

מרמזו גם לעניינינו, אם אמת רואה מה שנתהוה בהשתמשות בכלים אלו, תאמר לעצמך מה אני עושה שלא יגיעו גם בני ציתי ונכדי למצב כזו. אשר לפעמים לא רק שלא עושה גדר, אלא מגרה ירס ומחנכס צמעשיו לבוא לידי זה.

*

שׁוֹתָא דִּינוּקָא 'בְּשׁוּקָא' דַּאֲבוּהָ אׁוּ דַּאֲיִמִּיָּה, שְׁלֵא הֲרָא אַהֲבָה לְבִנֵּי בֵּיתָם וְבִזְזָה נְצוּחַ אֶל הַמְּכוּוֹן, בְּהַמְעַשָּׂה שֶׁל מַרְיָם בַּת צִילְגַּה, שְׁקַנְסוּ הַמְּשֻׁמְרָה שֶׁל אֲצִיבָה בְּשִׁבְלֵי מַעֲשִׂיָּה, כִּי הֵן אֲמַת שְׂבֻדָּאֵי יִתְכֵן שְׂאֲצִיבָה הִיא לְדִיק גְּמֹרָה, וְהַחֲשִׁיב אֶת עֲבֻדָּתוֹ בְּכַהֲוֵנָה, אֲלֵא בְּתוֹ נִשְׁפַּע מִחֲצֻרֹתָא שֶׁל רְשָׁעִים שֶׁהִטִּילוּ בָּהּ אֲרָסָה, עַד שִׁנְתָּהּ מִהַדָּת לִישָׁא לְסַרְדִּיּוּט אֶחָד מִמְּלַכֵּי יוּנִיִּים. אֲךָ הַקּוֹשִׁיָּא הֵיחָהּ, הֲלֵא כֹל כְּבוֹדָה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה, וְאִיךָ בָּחָה בַּת יִשְׂרָאֵל הַמְּחֻנְכֶת בְּצִית כְּשֶׁר, לֵלְכַת לְשׁוּט בְּחֻצוֹת וּלְהַתְחַבֵּר עִם אֲנָשֵׁי רְשָׁעִים כְּאֵלּוּ. וְלֵא עוֹד אֲלֵא לְפָרוֹק עוֹל תּוֹרָה לְגַמְרֵי עַד כְּדֵי כֶּךָ לְהַנְשֵׂא לְסַרְדִּיּוּט יוּנִי, וּלְצַעֵט בְּסַנְדְּלָה עַל גְּבֵי הַמּוֹצָח, וְאִיךָ לֹא תַחֹס עַל זַעַר וְכֹאז אֲבוֹתֵיָּהּ, בְּרֹאֲתָם בְּנוֹתָם נְחוּמוֹת לְעַם אַחֵר. וְעַל כִּרְחַךְ שֶׁלֹּא מֵאַחַח תַּעֲנוּגָה וְנוֹחִיּוֹת נִפְשָׁה בְּצִית אֲבוֹתֵיָּהּ, כִּי הַאֲבוֹת לֹא נָתְנוּ מְזֻמָּנָם לְקַשֵּׁר וּלְהַדְקֵי הַאֲחֻזָּה בִּינֵיהֶם, וְתַמִּיד הִיא בְּהִצִּית מִתַּח בְּהַאֲוִיר. וְכֹאשֵׁר לֹא מוֹנָאִים סִיפּוֹק

וּמְחֻדָּשׁ לְחֻדָּשׁ, וְעֵדִיין הוּא אֹמֵר אֲנִי אֲקַרָּא וְלֹא אֲטָה (שְׁמַת י:).

וְלִבְּן נְצַרָּא הָאָדָם בְּשִׁתֵּי עֵינֵים, לְהוֹרוֹת לְהָאָדָם שְׂכֹאשֵׁר רֹאה רֹאה אֲחַת, מִה שֶׁנִּתְהוּה אֲלֵל חֲצִירוֹ וְאַחֲרֵים, לֹא יֵאמֵר שְׁלוֹם עָלֵי נִפְשֵׁי, אֲלֵא יֵשׁ לוֹ שְׁלוֹם עֵין הַשְּׂנִי לְהִצִּיט כַּעַת עַל עַצְמוֹ וּבְנֵי צִיתוֹ, מִה אֲנִי צְרִיךְ לַעֲשׂוֹת שֶׁלֹּא יֵאָרַע כּוֹחַת אֲלֵלִי, הֲלֵא כְּמַעַט אֵין מִשְׁפַּחָה אֲחַת, מִהַמְּשַׁפּוֹת הַיּוֹתֵר טוֹבוֹת, אֵין צִית שְׂאֵין שֶׁם מֵת, רְשָׁעִים בְּחֵיִים קְרוּיִין מֵתִים.

וְעַל כֵּן הָאָדָם הָרֹאה סוּטָה בְּקַלְקוּלָּהּ, וּמִשְׁתַּמֵּשׁ אַחֵר כֶּךָ בְּעֵינֵי הַשְּׂנִי עַל עַצְמוֹ, וּמַקִּיִּים אֲשֵׁרִי אָדָם מִפְּחַד תַּמִּיד, אֵין אֲנִי רוֹצֵה לְהַגִּיעַ לְנִסְיוֹן כּוֹה, וְהוֹלֵךְ וּפּוֹרֵשׁ עַצְמוֹ מֵהֵיִין, אָדָם כּוֹה שֶׁהוּא מִשְׁכִּיל לְלִמּוּד תּוֹנָאוֹת מִמֶּה שֶׁהוּא רֹאה, זֶה לֹא יִפּוֹל בְּרִשְׁתַּת הַנְּסִיווֹת בְּשׁוֹם דְּבַר, כִּי עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ גְּדִירִים בְּכֹל מִה שֶׁהוּא רֹאה. וּמִמִּילָא יֵהִיָּה מְקוֹשֵׁר תַּמִּיד לְקוּנָה, וְהַנְּזִיר יֵשׁ לוֹ מוֹר אֲלִיקוּ עַל רֹאשׁוֹ, וּמִצְטִיחוֹ הַכְּחוּב כִּי 'קְדוּשׁ יֵהִיָּה לֵה' כֹּל יְמֵי מוֹרוֹ, שְׁכֹל זְמַן שִׁיתְנַהֵג בְּמַדָּה זֹה, שְׂכַשְׂרוּהָ מֵאֹרַע רַע שֶׁל הַתְּדַרְדְּרוֹת הוּא יַעֲשֶׂה לְעַצְמוֹ גְּדֵר שֶׁלֹּא יִכְשַׁל, יֵהִיָּה תַּמִּיד קְדוּשׁ לֵה'.

יֵשׁ אִימְרָה בְּעַנְגְּלִישׁ 'אִם אֲתָה רֹאה אִיזָה דְּבַר אֲזִי תְּדַבֵּר וְתֵאמַר'. וְזֶה

בהצית, הולכים להשוק למנוח קשר
חצרותא עם אחרים.

וזהו דאמרי אינשי 'שותא דינוקא
בשוקא', אם הצנים לא מוצאים
עם מי לדבר בהצית, ויוצאים לחפש
חצרותא עם מי לדבר בשוקא, מי הוא
האשם בדבר, דאצוה או דאימיה, הם
אשמים שהגיע למנוח כזה, כי לא היו
משכינים בהצית אריר של נוחיות, לא
היו מתייגעים למנוח שפה משותפת
עם בני ציתם, ראשם מונח בכל
ההצלים אשר אין מלוין לו לאדם לא
כסף ולא זהב, אבל לא היה להם
פנאי להאורז היקר, הם הצנים אשר
על ידם זוכה לחיי נחיים עדי עד,
להשתעשע יחד עמהם, זה מציא
דשותא דינוקא הוא בשוקא. וכאשר
חסר האהבה ביניהם, אז תאות נפשם
קודמת להם מלחשוב על נער אצותם.
וראו חכמים להראות וללמד לכל, כי
העבודה ציית ה' לאצות כאלו, לא
רצויה, וסתמו את חלונה וקבעו את
טבעתה, כי זהו עיקר העבודה של
האצות, להנחיל את תורת ה' לבניהם
אחריהם שימשיכו בדרכי אצותם.

*

תפלת אבות על בנים להצלתם
וגם אחר שהאדם עושה כל מה
שצילתו לחינוך בני ציתו, יש
להפיל תחנה ולהתפלל עליהם תמיד,
שלא ימיש התורה מפי זרעו וזרע
זרעו, ולהמשיך להלאה שלשלת הזהב
של אצותינו. ועכ"פ תפלה קצרה, בכל
לשון שרונה, גם בלשון אידיש
המדוברת, או בצוקר אחר צרכת
התורה, או בתפלת שמונה עשרה.

וְלִזְבוֹר שהעולם הזה הוא רק
פרוזדור צפני העולם הבא,
לא חיים לעולם, והתקן עצמך
בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין להרצות
במנות ומעשים טובים, ולקבוע עתים
לתורה, ולהתחבר עם חצורה ומסגרת
הלומדים דף או עמוד בכל יום, כמו
דרשו וכו', וצקהלתנו וזהם נהגה, כי
הם חיינו ואורך ימינו.

וּנְבַנְנוּ כעת לחודש שמרצין
בשמחה, ויתן ה' שנתצרך
כולנו צניי חיי ומווני רויח, להיות
בתי ישראל מלאים שמחה, נחת מכל
יוצ"ם, עדי נוכה להשמחה הגדולה,
בציאת בן דוד במהרה דידן אמן.

